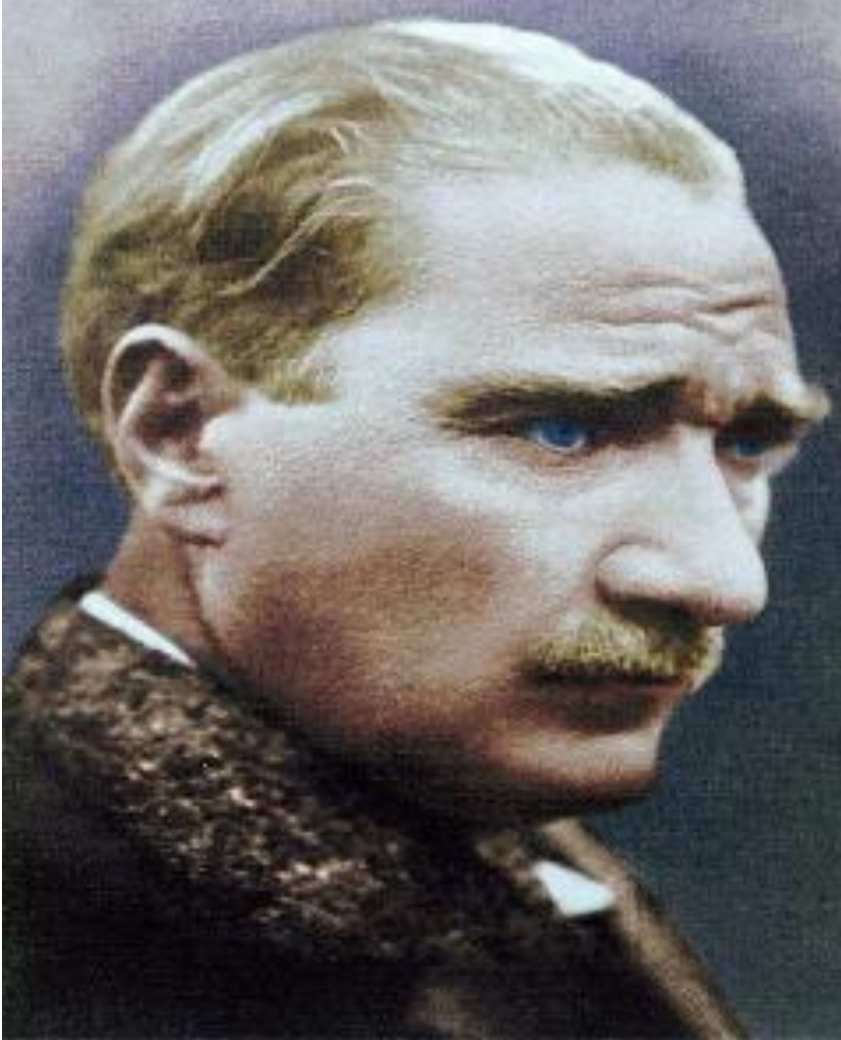

EKONOMİK ALANDAKİ GELİŞMELER

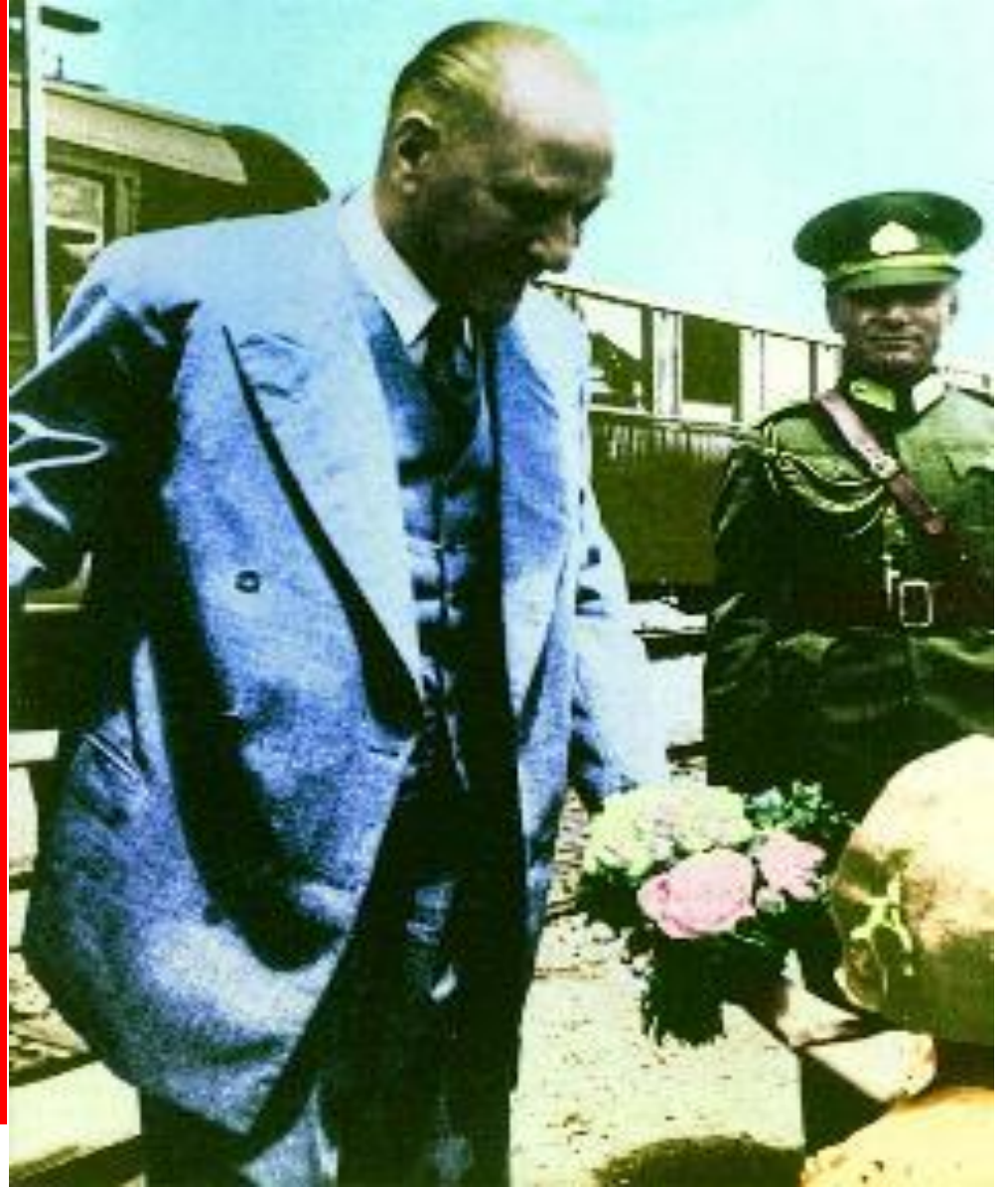

- Türk Milli Mücadelesi maddi imkansızlıklar içinde kazanılmış bir zaferdir. Türkiye'nin hür ve bağımsız yaşayabilmesi ve güçlü bir devlet olabilmesi için ekonomik kalkınmasını sağlaması gerekmektedir.

- 23 Nisan 1920 de Ankara'da toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2 Mayıs 1920'de 11 bakandan oluşacak hükümetin kurulması ile ilgili 3 numaralı kanunu kabul etmişti. Bu hükümette bir de İktisat Bakanlığı bulunmaktaydı.

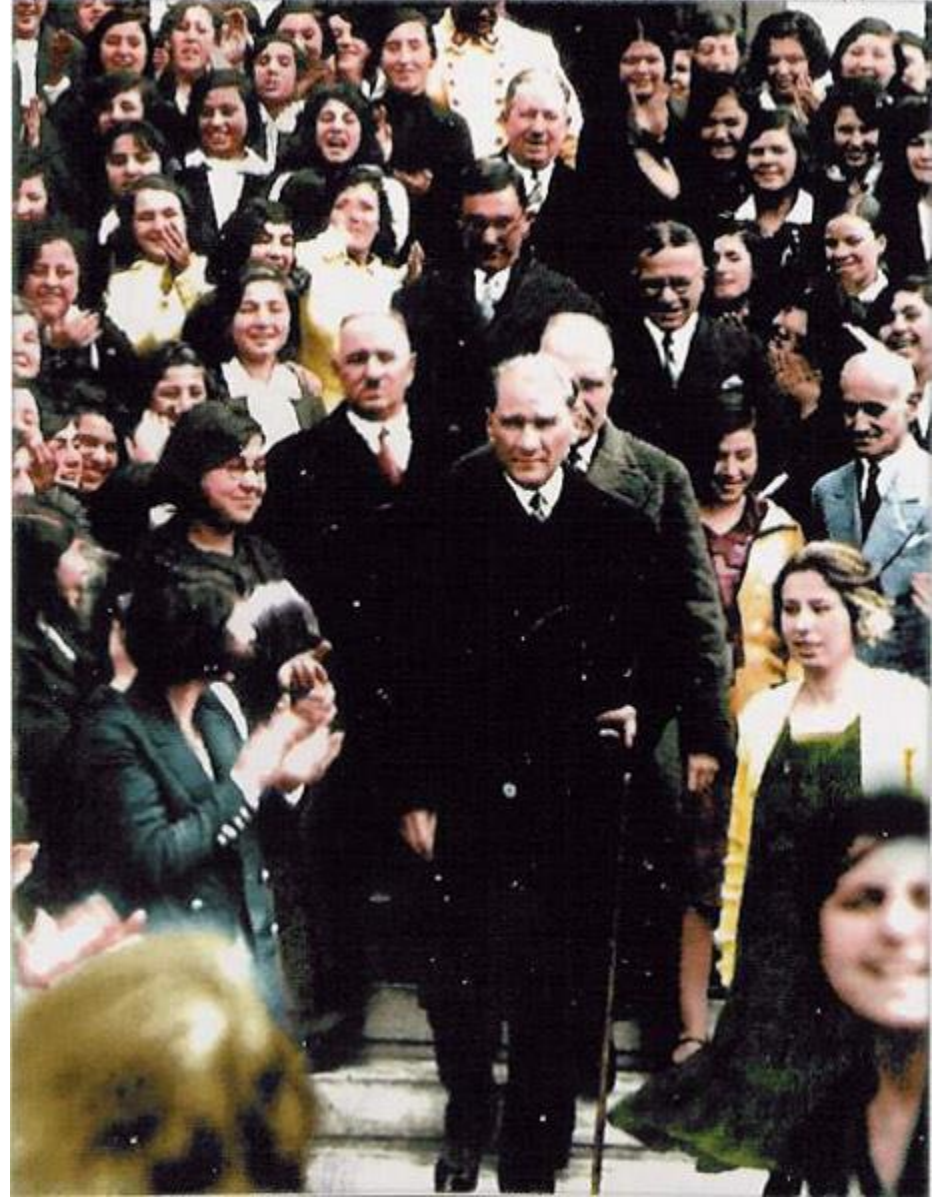
- Hükümetin programında mali ve ekonomik meseleler üzerinde önemle durulacağı da belirtilmişti. Ancak 1920-1922 yıllarında Türkiye, Kurtuluş Savaşı içinde bulunduğundan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin bu dönemdeki başlıca amacı yurdu istiladan kurtarmaktı.

- Savaşın gerektirdiği nedenlerle de, hükümet o sıralarda üretim ve endüstriye yatırım yapacak durumda değildi. Ancak yönetici kadro zaferden sonra prensip olarak siyasi ve ekonomik bağımsızlığı öngörmüştü.

Milli Ekonominin Kurulması

- Yeni Türk Devleti kurulduğunda Türkiye'de sanayi hemen hemen yok gibiydi. Ekonominin zaten az olan bütün kaynakları savaşların etkisiyle tamamen tükenmişti. Atatürk; bütün dünyada olduğu gibi memleketimizde de en başta bulunan önemli işimiz ekonomidir." diyerek ekonomik alanda çalışmalar başlattı.

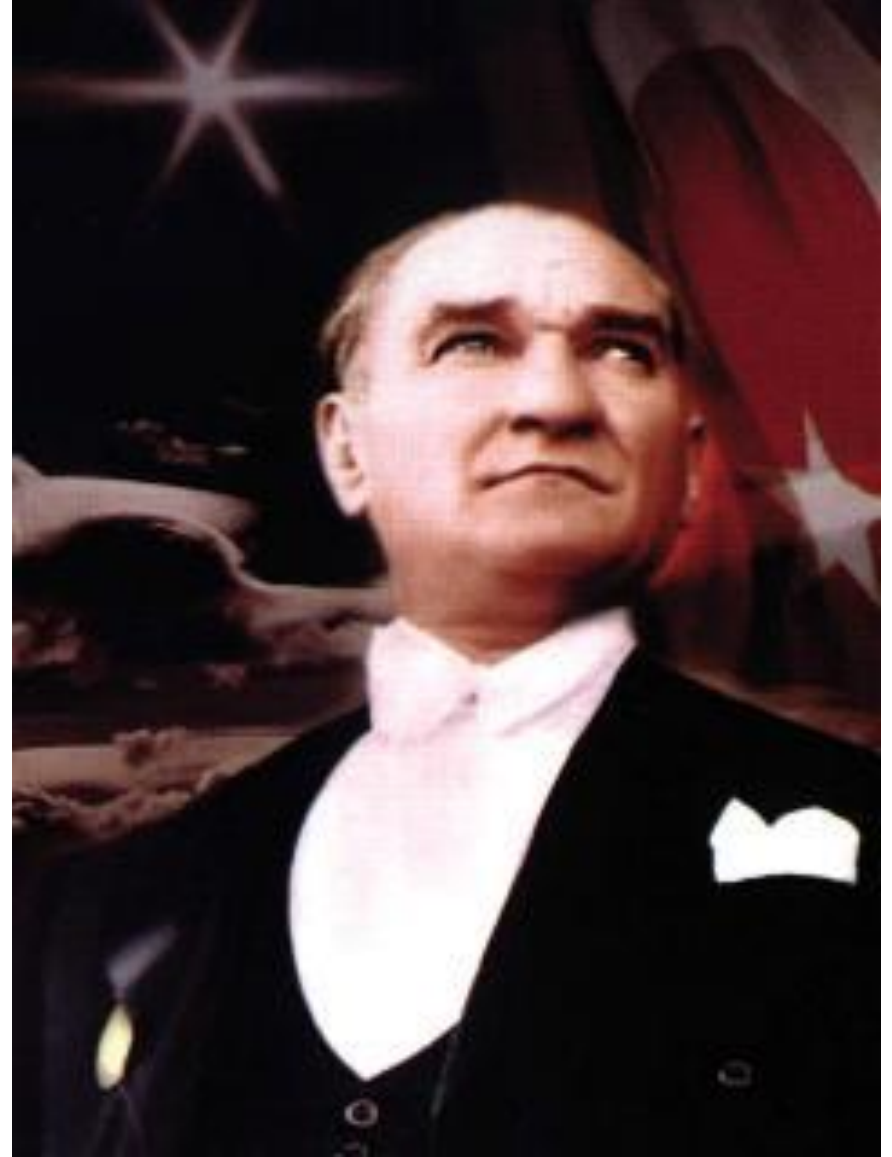

İzmir İktisat Kongresi (17 Şubat 1923)

- Konferansına ara verildiği sırada, İzmir İktisat Kongresi 1135 delege ile 17 Şubat - 4 Mart 1923'de toplandı. İzmir İktisat Kongresinde, Yeni Türkiye'nin ekonomik sorunları tartışıldı. Ayrıca, Lozan'da devamı istenen kapitülasyonlar ve diğer imtiyazların kabul edilmeyeceği ifade ediliyordu

- İzmir İktisat Kongresi sonunda; kongreye katılanlar oybirliği ile Misak-ı İktisadi kabul ederek, modern ve müreffeh Türkiye için canla başla çalışmaya and içti.

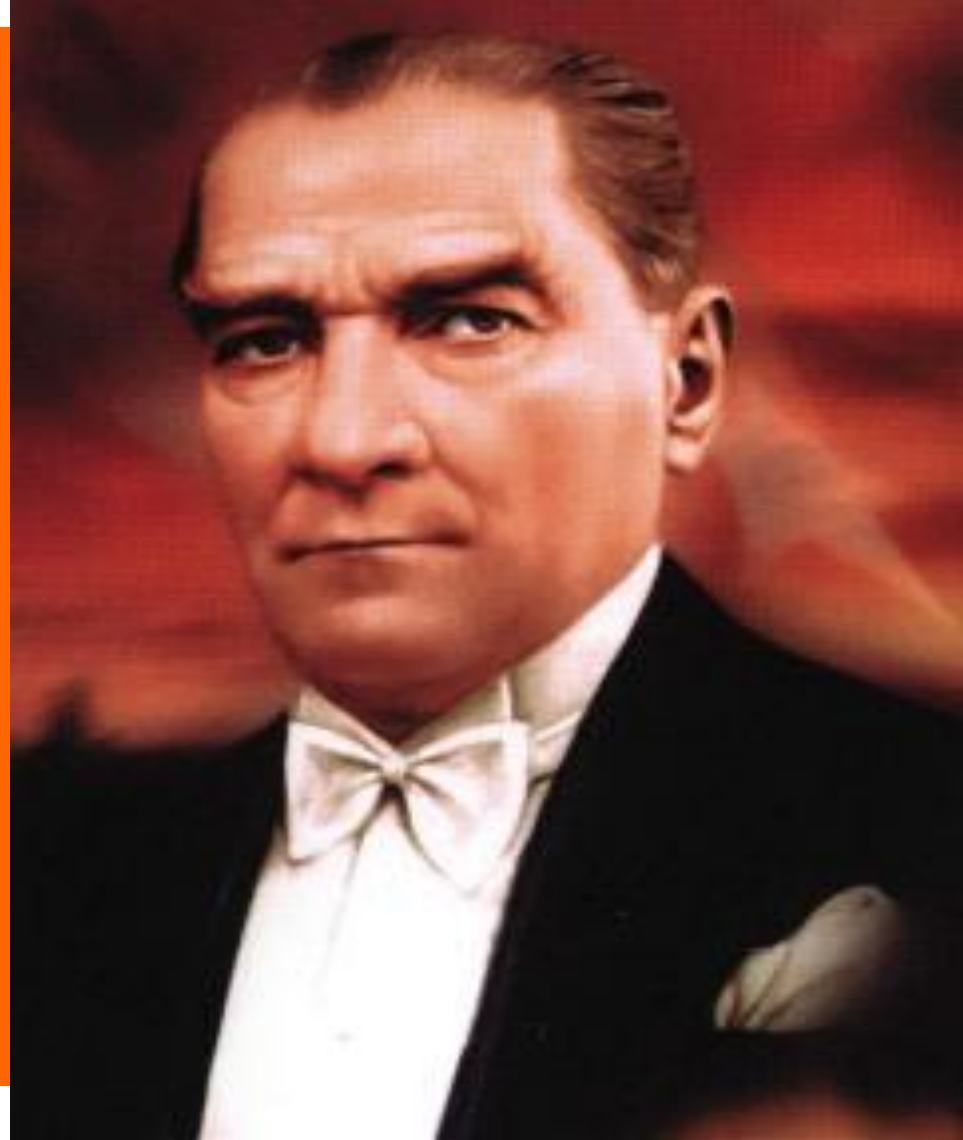

Kongrede;

- Hammaddesi yurt içinde olan endüstri kollarının kurulmasına,
- Özel Girişimcilerin Desteklenmesine,
- Yatırımcılara kredi sağlayacak bankaların kurulmasına,
- Günlük tüketim mallarına öncelik verilmesine,

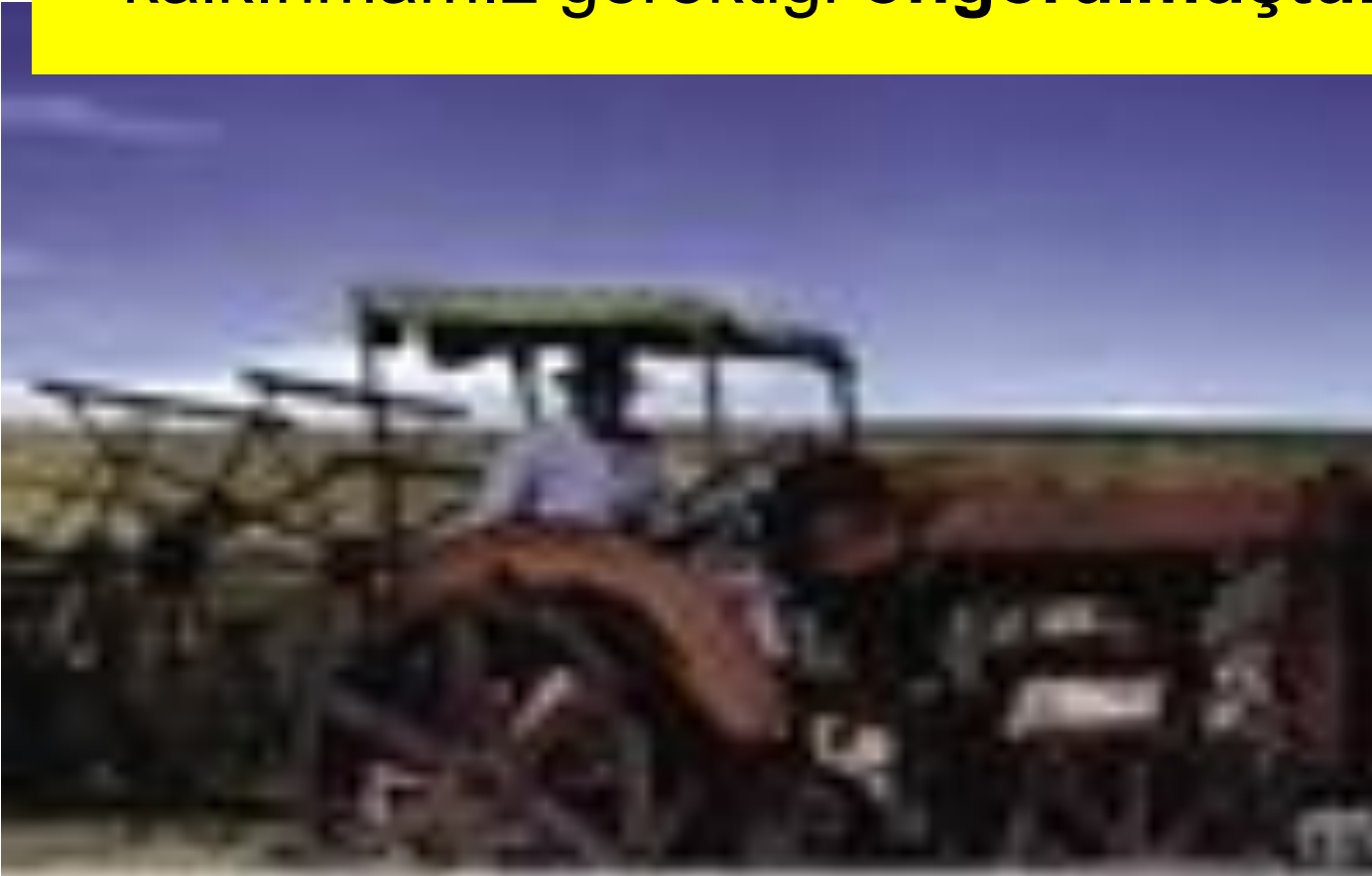

- Önemli kuruluşların millileştirilmesine,
- Sanayii teşvik edici yasaların çıkarılması, özellikle gümrük tarifelerinin milli sanayiın kalkınma ihtiyaçlarına göre değiştirilmesi,
- Yerli malların karada ve denizde ucuz tarife ile taşınması,

NOT

- Kongredeki en önemli karar, büyük devletlerin ekonomik buyruğına girmeden, kendi çabamız ve öz kaynaklarımızla kalkınmamız gerektiğı **öngörölmüşür**.

Sanayi Alanında Yapılan Yenilikler

Sanayileşme ekonomik kalkınmanın başlıca unsurudur. Halbuki Osmanlı Devleti'nde kapitülasyonlar sanayileşmeye asla izin vermemişti. Kurtuluş savaşı bittikten sonra Türkiye'de sanayi adına hiçbir önemli kuruluşun bulunmadığı görüldü.

- Bu amaçla dokuma, maden, kimya ve porselen sanayilerinin kurulması öngörülüyordu. Yatırımların önemli bir bölümü Sümerbank ve İş Bankası tarafından yapıldı. Ayrıca devlet bütçesinden her yıl ayrılan belli tutarlar ve bazı dış krediler sanayileşme programlarına tahsis edildi.

Teşviki Sanayi Kanunu'nun Çıkarılması (28 Mayıs 1927)

- Cumhuriyet döneminde, kalkınmada sanayileşmenin önemi kavrandığından Teşviki Sanayi Kanunu çıkarıldı. 1927 yılında kabul edilen bu kanun, on beş yıl süre ile yürürlükte kalmak üzere çıkarılmıştı.

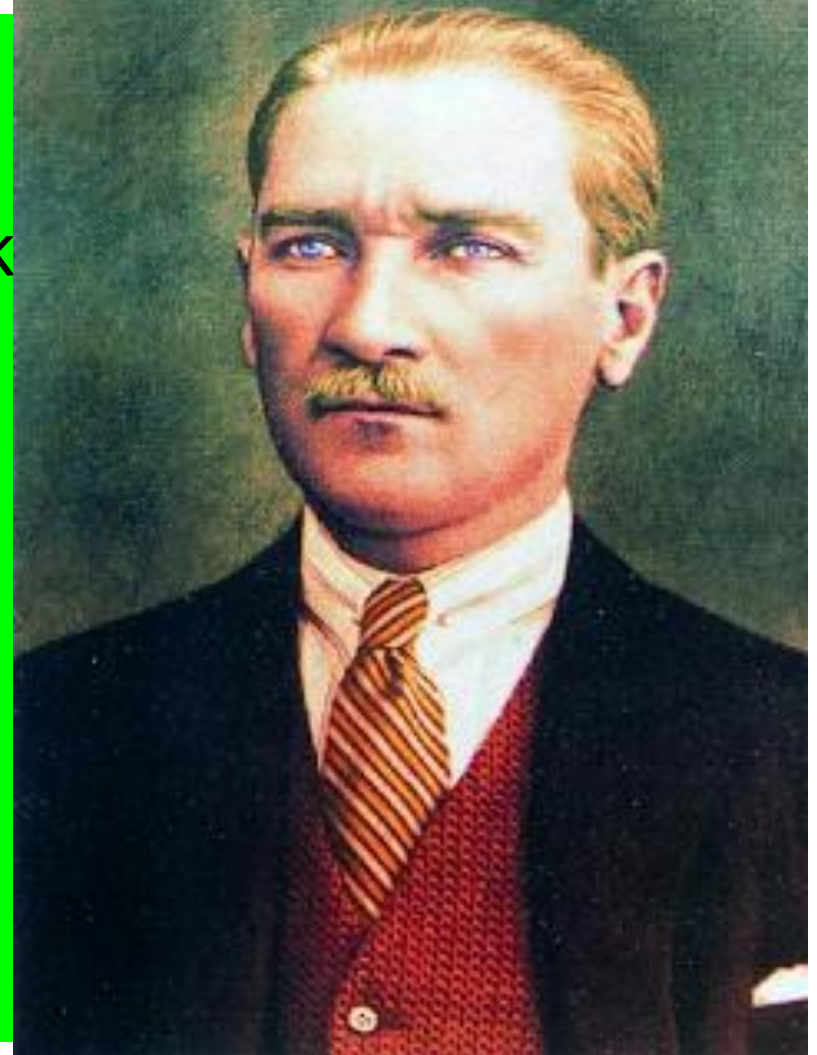
- Cumhuriyet döneminde, kalkınmada sanayileşmenin önemi kavrandığından Teşviki Sanayi Kanunu çıkarıldı. 1927 yılında kabul edilen bu kanun, on beş yıl süre ile yürürlükte kalmak üzere çıkarılmıştı.

- Sanayi için kabul edilen koruyucu tedbirlerin bu süre içinde **yeterli** etkiyi yaratması bekleniyordu. Kanun, özel kesimde oluşacak sermaye birikimine devlet desteği sağlayarak sanayileşmeyi gerçekleştirmek amacını taşıyordu.

Sümerbank ve Etibank'ın Kurulması

- 1933'te Sümerbank ve **1935'te** kurulan Etibank, sanayicilere kredi vererek yeni sanayi tesislerinin kurulmasında önemli görevler üstlenmişlerdir. **Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA) 1935 yılında kurulmuştur.**

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı:

- 1931 yılında hazırlanmasına başlanılan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1934 yılında uygulamaya konulabildi. Planın amaçları, özellikle zirai üretime dayanan ve hammaddesi Türkiye'de bulunan sanayi işletmeleri kurmak, ithalat konusu olan temel tüketim mallarının üretimine öncelik vermektir.

- Bu amaçla dokuma, maden, kimya ve porselen sanayilerinin kurulması öngörülüyordu. Yatırımların önemli bir bölümü Sümerbank ve İş Bankası tarafından yapıldı. Ayrıca devlet bütçesinden her yıl ayrılan belli tutarlar ve bazı dış krediler sanayileşme programlarına tahsis edildi.

. Devlet madencilik alanına da önemli yatırımlar yaptı. Bu amaçla 1935 yılında Maden Tetkik Arama Enstitüsü kuruldu. Uygulanmakta olan korumacı gümrük politikası sanayi planının yürütülmesi için **elverişli** bir ortam yaratmıştı. Başarılı olarak uygulanan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı üç yıl sürmüştür.

İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı:

- İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1937 yılında hazırlandı; uygulanmasına 1938'de geçildi. İkinci plan, ara malları ve yatırım malları üretimine öncelik veriyordu ve daha geniş kapsamlıydı.

- Bu planda yatırım yapılması öngörülen alanlar, başlıca elektrifikasyon, madencilik, limanlar gibi altyapı tesisleri, makine, gıda, kimya, yakıt sanayileri ve deniz ulaşımı idi. Bu plan ile ihracata da yönelmek hedefleniyordu. **Ancak ikinci Beş Yıllık Sanayi Planı, İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine uygulanamadı.**

Ticaret Alanında Yapılan Yenilikler

- Osmanlı Devleti'nde ticaret daha çok azınlıkların elindeydi. Kapitülasyonlar aracılığı ile ticaret alanında gelişme engellenmişti.

Merkez Bankasının Kurulması

- 30 Haziran 1930'da Merkez Bankası kuruldu. Böylece ÷lkedeki sermayenin akışı denetim altına alınmış ve piyasa güvenliğı sağılanmış oldu.

Türkiye İş Bankası'nın Kurulması:

- Türkiye'de yeterli sermaye birikiminin bulunmaması, sanayi yatırımlarının azlığının temel nedeniydi. 26 Ağustos 1924'de yeni kurulacak sanayi işletmelerinin sermaye ve kredi sorunlarına yardımcı olmak ve Türkiye'de milli tasarrufun ve mevduatın gelişmesinde öncülük yapmak üzere Türkiye İş Bankası kuruldu.

Türkiye İş Bankası Yeni Cami Şubesi'ni ziyareti sırasında kendi resmini imzalarken.
(16 Haziran 1928)

iş Bankası'nın kuruluşunun 10.yılı
dolayısıyla İzmir Vapuru'nda verilen
baloda, Profesör Afet inan Hanımefendi
ile dansediyor (26 Ağustos 1934)

Kabotaj Kanunu'nun Kabulü (1 Temmuz 1926)

- Kapitülasyonlar yüzünden deniz ticareti ve işletmeciliği yabancı gemilerin tekelindeydi. 1 Temmuz 1926 yılında kabul edilen Kabotaj Kanunu'yla Türk karasuları içinde taşıma işleri Türk gemilerine bırakıldı. Böylece Kabotaj hakkının elde edilmesiyle Türk denizciliği ve Türk deniz ticareti de gelişmeye başladı.

- Kabotaj Kanunu (1 Temmuz 1926)
vatandaşlara limanlarımız arasında gemi işletme hakkı sağladı.

Tarım Alanında Yapılan Yenilikler

"Türkiye'nin büyük işleri ve ticareti, büyük makinelerle yapılır"

Millî ekonominin temelî tanımıdır.

K. Atatürk

- Türk ekonomisinin temeli tarıma dayalıydı. Tarım alanında ilerleme kaydetmek için öncelikle köylünün durumu iyileştirilmeliydi.

- Atatürk'e göre "Türkiye'nin gerçek sahibi ve efendisi, gerçek üretici olan köylüdür. O halde herkesten daha çok refah, mutluluk ve servete hakkı olan ve daha layık olan köylüdür."

Aşarın Kaldırılması (17 Şubat 1925):

- Osmanlı Devletinde Ziraat kesimi üzerindeki vergi yükü çok ağırdı. Şer'i bir vergi olan aşar (öşür) onda bir anlamına geliyor ve çiftçinin ürettiği ürün üzerinden ve ürün olarak alınıyordu.

- Aşar Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde baskıcı ve adaletsiz iltizam yöntemiyle tahsil edildiğinden **çiftçiyi çok bunaltmıştı.**
- 17 Şubat 1925'te aşarın kaldırılması, Cumhuriyet idaresinin mali reformlarının da başlangıcıdır.

- Ziraat Bankası'nın köylüye kredi ve tohumluk ürün yardımı
- 1926'da çiftçilerin kooperatifler kurmaları sağlandı.
- 1934 yılında ödünç tohumluk ve yemeklik dağıtılması sağlandı.
- Ormanları koruma ve geliştirme çalışmaları yapıldı.
- Hayvancılığı geliştirme ve ıslah çalışmaları yapıldı.

Bayındırlık ve Ulaştırma Alanında Yapılan Yenilikler

- Birinci beş yıllık plan çerçevesinde bayındırlık işlerinde de çalışmalara başlandı. Modern şehircilik anlayışı içinde şehirlerin gelişmesi sağlandı. Ulaşım sorunlarına el atılarak kara, deniz, hava taşımacılığında yeni atılımlar yapıldı.

- Özellikle demiryoluna önem verilerek, Batı Anadolu demiryolunu ülkenin diğer köşelerine bağlamak için çalışmalara başlandı.

Sağlık ve Tıp

- TBMM'nin açılmasıyla sağlık hizmetleri devlet hizmeti olarak ele alınmış ve 2 Mayıs 1920'de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kurulmuştur.

- 1930 yılında çıkartılan Belediye ve Umumi-(Hıfzısıhha Kanunlarında koruyucu sağlık hizmetleri : yönünde düzenlemeler yapıldı.